

HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN AMAÇLAR VE KAZANIMLAR AÇISINDAN BİREY ÖZELLİKLERİ

Individual Characteristics In Terms Of Goals And Acquisitions Taking Part In Life Sciences Curriculum

Uzm. Sait ÇAKAN

Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Entitüsü, Eğitim Bilimleri (Doktora Öğrencisi), Diyarbakır/Türkiye
ORCID: 0000-0002-8041-6297

Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN

Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Diyarbakır/Türkiye
ORCID: 0000-0002-8177-5670

Cite As: Çakan, S. & Çoban, A. (2021). "Hayat Bilgisi Öğretim Programında Yer Alan Amaçlar Ve Kazanımlar Açısından Birey Özellikleri", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(48): 1720-1732.

ÖZET

Eğitimde amaç bireylere istendik özellikler kazandırmaktır. Bütün toplumlar bireylerinin ve kendi toplumlarının ihtiyaçları doğrultusunda eğitim sistemlerinin belirlediği amaçlara uygun olarak istendik özellikler belirlemektedir. Her toplum için istendik özellikler farklı olabilir. Toplumlar belirledikleri bu özellikleri eğitim programları aracılığıyla bireylerine kazandırır. Öğretim programları da eğitim programlarının önemli bir bileşeni olarak bu amaca hizmet etmektedir. İlkokulda okutulan Hayat Bilgisi dersi birey yetiştirmeye hizmet eden önemli bir mihver ders konumundadır. Bu nedenle bu dersin öğretim programının yetiştirilmek istenen birey özellikleri açısından incelenmesi, toplumun ve bireyin gereksinim duyduğu birey özelliklerinin ortaya konması açısından önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, Hayat Bilgisi öğretim programında yer alan amaçlar ve kazanımları birey özellikleri açısından incelemek ve gerekli değerlendirmeleri yapmaktır. Bu temel amaç çerçevesinde Hayat Bilgisi dersi öğretim programı amaçlarında ve kazanımlarında yetiştirilmek istenen birey özellikleri tespit edilmiş ve boyutlarıyla ortaya konmuştur. Araştırmada nitel araştırma deseni benimsenmiş ve tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri doküman incelemesi tekniği ile toplanmış ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda amaçlarda belirlenen özelliklerin kazanımlara yansıtılmadığı, sınıf seviyelerine ve öğrencilerin buldukları gelişim dönemlerine göre belirlenmediği ve kazanımlarda ifade edilen birey özelliklerinin hedef yazma ilkelerine uygun olarak yazılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda en çok kazandırılmak istenen özelliklerin ise "değerler", "güvenlik", "sağlık", "beceriler", "yakın çevresindeki varlıklar" ve "bilinçli tüketici olma" ile ilgili olanlar olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi, birey özellikleri, öğretim programı, amaç, kazanım

ABSTRACT

In education, the goal is to bring desirable characteristics to individuals. All societies determine desirable characteristics according to the goals set by education systems, in accordance with the needs of individuals and their own communities. These desirable characteristics may vary for each society. Societies bring these characteristics determined by themselves in individuals via education programmes. Course curriculums, in addition, serve to this purpose as an important component of education programmes. Life Sciences course given in primary schools has a pivotal position, playing a role in education of individuals. For this reason, examination of this class' curriculum in the sense of characteristics of individuals who are to be educated is important in respect of revealing individual characteristics, which society and individuals need. The aim of this research is to examine the goals and acquisitions in the Life Sciences course curriculum in the scope of individual characteristics and to carry out necessary evaluations. Within the frame of this important aim, characteristics of individuals who are to be educated within the goals and acquisitions of Life Sciences course curriculum was detected and drawn forth with its aspects. In this research, qualitative research method was adopted, and screening model was used. Research data was collected by document examination technique and content analysis was conducted. In the results of this research, it has been found that characteristics specified in the objectives was not represented to the acquisitions, not determined according to class levels and developmental periods of students, and individual characteristics stated in the acquisitions was not written in accordance with target writing principles. In the results of this research, again, it has also been detected that the most desirable characteristics to be gained are "values", "safety", "healthcare", "skills", "entities around immediate surroundings" and "being a conscious customer".

Key words: Life Sciences, individual characteristics, curriculum, goal, acquisition

1. GİRİŞ

Eğitim bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istendik değişimler oluşturma sürecidir. Bu tanımda istendik değişimlerden kasıt önceden belirlenmiş ve tasarlanmış olduğunu belirtmek içindir. Öyleyse bireylere kazandırmak istediğimiz istendik özellikler açısından eğitim programları iyileştirilirse istediğimiz özellikleri bireylere kazandırmak konusunda şansımız daha da artacak demektir (Ertürk, 1998). Bireye nitelikli özellikler kazandırmada en önemli unsur eğitimidir. Toplumun kalkınmasında ve bireyin gelişmesinde, toplumsal değerlerin kazandırılmasında ve gelecek nesillere aktarılmasında (Warger ve Rutherford, 1996), bireylere nitelikli bilgi ve beceriler kazandırmada en önemli etken yine eğitimidir (Yüce, 2008). Tutumlar, değerler, bilgiler, beceriler, alışkanlıklar, yetenekler, ilgiler eğitim ile bireylere kazandırılabilir nitelikte özelliklerdir (Akpınar, 2015). Bireyin bedensel, duygusal, düşünsel, toplumsal yetenek ve davranışlarının en uygun ve istendik şekilde geliştirilmesi; bireye farklı amaçlara yönelik yeni

bilgi, beceri ve davranışlar kazandırılmasını amaçlayan çalışmaların tümü eğitimin kapsamındadır (Akyüz, 2012). Eğitim kasıtlı bir kültürlenme olarak değerlendirildiğinden planlı olarak yapılmaktadır. Bu anlamda öğrenenlere öğrenme yaşantıları hazırlamak, bireye hangi özelliklerin kazandırılacağını belirlemek eğitim programları aracılığıyla gerçekleşmektedir (Demirel, 2015). Nitelikli özellikleri bireye kazandırarak istenen yönde olumlu davranışlar kazandırmada, bireyi yetiştirmede etkili ve başarılı sonuçlar almada işe koşulan öğretim programlarının belirlenen amaçlara uygun olarak hazırlanmış olması önemlidir (Kaya, 2015; Tanili, 2016; İren, 2019). Eğitim programlarının bireylere kazandırılacak davranış ve özellikler açısından bir bütünlük içerisinde olması yetiştirilecek bireylere kazandırılacak öğrenmeler açısından son derece önem taşımaktadır (Hewitt, 2018). Bireyin yetişmesine hizmet eden tüm araçlar eğitim programlarının önemli bileşenleridir. Bu bileşenler içerisinde öğretim programları bireyin yetişmesine hizmet eden önemli bir aracı temsil etmektedir.

Cumhuriyet döneminin ilk program niteliği taşıyan 1924 İlk Mektepler Müfredatı Programı'nda Hayat Bilgisi dersi yer almamaktadır. Fakat o dönem okutulan Tabiat Tetkiki, Coğrafya, Tarih, Hıfzıssıhha, Ziraat, Malumat-ı Vataniye, Muhasabat-ı Ahlakıye gibi derslerin içerik ve kapsamı Hayat Bilgisi dersinin içerik ve kapsamı ile yakın benzerlik göstermektedir (Bıkmaz, 2013). Türkiye'ye 1924 yılında davet edilen John Dewey'in eğitim sistemimiz ile ilgili hazırladığı raporda yer verdiği "hayat bilgisi" kavramı (Şahin, 2009), ilk olarak 1926 yılında hazırlanan İlkmektepler Müfredat Programı'nda yer almıştır (Aslan, 2011). Programlar ile gerçek yaşam arasında bağ kurulması gerektiği fikrini belirten John Dewey'in bu görüşlerinden etkilenilerek hazırlanan programlarda, Hayat Bilgisi dersi ilkokulların 1-3. Sınıflarında mihver ders olarak kabul edilmiş ve önemli bir yere sahip olmuştur (Tay ve Baş, 2015). 1926 yılından bu yana ilkokul 1-3. Sınıflarda mihver ders olarak programlarda yer alan Hayat Bilgisi dersi için 1936, 1948, 1968, 1998, 2005, 2009, 2015, 2017 ve 2018 yıllarında beklenti ve ihtiyaçlar doğrultusunda yeni programlar hazırlanmıştır (Atik ve Aykaç, 2015). Bütün bu programlar ile bireye yeni özellikler kazandırılmak amaçlanmıştır.

Hayat Bilgisi dersinde, bireyin sosyal bir varlık olarak yaşamını mutlu ve sorunsuz bir şekilde sürdürebilmesi için sosyal ve fiziki çevresiyle uyumlu olması (Gündoğan, 2017), gerektiği ifade edilmektedir. Bireylerin hakkında öğrenmesi gereken davranış ve alışkanlıklar, temel bilgi ve beceriler, doğal çevreye uyum sağlama, kendilerini ve çevrelerini tanıma, vatan ve milletini sevmeye, sosyal bir varlık olduğunun farkına varma, zaman algısı ve aile birliğine önem verme gibi önemli öğrenmeler, kazanımlar kapsamında ilkokulda okutulan Hayat Bilgisi dersi ile gerçekleşmektedir (Yıldırım, 2006; Çubukçu ve Gültekin, 2006; Gültekin, 2015; Aladağ, 2016; Akçay ve Kapıcı, 2016; Akdağ ve Taşkaya, 2016; Aktepe ve Yalçınkaya, 2016). Bireyin toplumsal hayata ayak uydurmasını, eğitim öğretim hayatına yeni başlayan bireyin karşılaştığı zorluklar ile baş edebilmesini ve bu zorluklar ile mücadele ederek sosyal ve fiziki çevresine uyum sağlamasını öğreten ilk ve temel ders özelliğine sahiptir (Şimşek, 2013). Bu dersin amaçları arasında, öğrencilerin günlük yaşamda gereksinim duydukları ve kullanabilecekleri hayat becerilerini kazanmaları önem arz etmektedir. Ayrıca toplumun istediği temel bilgi ve becerileri kazandırarak istenen bireyi yetiştirmek adına (Bahçe, 2010), önemli bir mihver ders konumundadır. Yetiştirilmek istenen bireylere yönelik hedefler belirleme, bireylere bu davranışları kazandırma adına önemli bir aşamadır. Ancak bu hedeflere uygun kazanım ve eğitim durumlarının da düzenlenmesi bir zorunluluktur (Oral, 2006).

Hayat Bilgisi dersi öğretim programının, yetiştirilmek istenen birey özellikleri açısından incelenmesi toplumun ve bireyin sahip olacağı özelliklerin ortaya konulması açısından önemlidir. Toplum olarak istediğimiz bireyi yetiştirmede önemli bir yeri olan mihver ders konumundaki Hayat Bilgisi dersi öğretim programını yetiştirilmek istenen birey özellikleri açısından incelemek ve yetkililerde problemlerin çözümlerine yönelik farkındalık oluşturmak, bireylerde bulunması istenilen özellikler konusunda başarılı olunması açısından önem arz etmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçların ilgili alanyazına ve Hayat Bilgisi dersi öğretim programının geliştirilmesine katkı sağlayacağı, eğitim sürecinde belirlenen özellikleri kazandırmada önemli role sahip olan öğretmenlere rehberlik edeceği beklenmektedir.

1.1. Amaç

Yetiştirilmek istenen bireye kazandırılacak özellikler açısından başarılı olunması, öğretim programı amaçlarında yetiştirilmesi istenen bireylere kazandırılacak davranış ve özelliklere uygun kazanımlar belirlenmesi ile mümkündür. Bu nedenle öğretim programı amaçlarında bireylere kazandırılması planlanan özelliklerin kazanımlara yansıtılması önem arz etmektedir. Bu araştırmada Hayat Bilgisi dersi öğretim programını birey özellikleri açısından incelemek amaçlanmıştır. Bu temel amaç çerçevesinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi dersi öğretim programı amaçlarında ve

kazanımlarında bireye kazandırılması hedeflenen özelliklerin neler olduğunu betimlemek, ayrıca amaçlarda yetiştirilmesi hedeflenen birey özelliklerine uygun olarak kazanımların belirlenip belirlenmediğini ortaya çıkarmaktır. Araştırma sonucunda tespit edilen sorunların çözümü için yetkililerde farkındalık oluşturmak ve eğitim öğretimin verimliliğinin artırılmasına hizmet etmek amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada amaç 2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi öğretim programında yer alan amaçlar ve kazanımlar açısından birey özelliklerini incelemek olduğundan nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel yöntemin benimsendiği bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekli ile betimlenmesini amaç edinen bir araştırma yaklaşımıdır. Bilinmek istenenler vardır ve ordadırlar. Önemli olan onları uygun şekilde ifade etmektir. Tarama araştırmacısı, olayın, nesnenin, bireyin kendisini doğrudan inceleyebileceği gibi, daha önceden tutulmuş farklı yazılı doküman, belge, program, istatistik vb. dağınık olan verileri kendi gözlemleri ile bir sistem içerisinde bütünleştirerek yorumlayabilir” (Karasar, 2015).

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri nitel araştırmalarda veri toplama tekniklerinden doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. Sönmez ve Alacapınar (2016: 108), doküman incelemeyi, yazılı veya görsel malzemelerin toplanarak incelenmesi olarak tanımlamışlardır. Uşun (2016: 41), bilgilerin elde olması, bilginin ihtiyaç duyuldukça hazır oluşu, uzun süreli analiz fırsatı vermesi, bireysel çalışma imkânı vermesi ve düşük maliyet ile özgün bilgilere ulaşılabilmesi nedenleri ile doküman incelemesini tercih sebepleri olarak saymıştır. Araştırmada elde edilen veriler 2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi dersi öğretim programından elde edilmiştir.

1.1. Verilerin Analizi

Doküman incelemesi yolu ile elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. “Nitел araştırmada veriler dört aşamada analiz edilir: Öncelikle veriler kodlanır, İkinci aşamada temalar bulunur, Üçüncü aşamada kodlar ve temalar düzenlenir, Son aşamada ise bulguların tanımlanması ve yorumlanmasına geçilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 243). Nitel veri analizi yapılırken veriler incelenerek uygun temalar altında toplanmalı ve bir bütünlük içerisinde okuyuculara sunulmalıdır (Aybek, 2019: 180). Bu anlamda doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler önce sistemli ve açık bir şekilde betimlenmiş daha sonra da verilerin kodlamasına geçilerek bir bütünlük içerisinde sunulmuştur. Elde edilen veriler anlamlı parçalara ayrılmış, veri birimlerine dönüştürülmüş ardından bu veriler temalar şeklinde organize edilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı çerçevesinde birey özellikleri ile ilgili bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı amaçlarında yer alan birey özelliklerine ilişkin elde edilen veriler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Hayat Bilgisi Öğretim Programı Amaçlarında Yer Alan Birey Özellikleri

Tema	Özellikler	Sayısı
Değerler ile İlgili Özellikler	Birey, toplum ve doğa ekseninde temel değerleri kazanan	3
	Millî, manevi ve insani değerleri yaşantı hâline getiren	3
	Ailenin ve toplumun temel değerlerine sahip olan	2
	Tarihî ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli olan	2
	Yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen	1
Beceriler ile İlgili Özellikler	Birey, toplum ve doğa ekseninde temel beceriler kazanan	3
	Zamanı ve mekânı algılama becerisi edinen	2
	Temel yaşam becerilerine sahip	1
	Kişisel bakım becerilerini geliştiren	1
	Sosyal katılım becerisi kazanan	1
	Kaynakları verimli bir şekilde kullanma becerisi geliştiren	1
	Öğrenmeyi öğrenme becerisini kazanan	1
Temel düzeyde bilimsel süreç becerilerini kazanan	1	
Temel Bilgiler ile İlgili Özellikler	Birey, toplum ve doğa ekseninde temel bilgiler kazanan	3
Yaşam Sürme Bilinci ile	Sağlıklı, güvenli yaşam sürme bilinci edinen	2

İlgili Özellikler		
Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile İlgili Özellikler	Bilgi ve iletişim teknolojilerini amacına uygun bir şekilde kullanan	2
Çevre ile İlgili Özellikler	Yaşadığı çevreyi tanıyan	1
	Çevreye karşı duyarlı olan	1
Diğer Temalar ile İlgili Özellikler	Kişisel gelişimini sağlamak için yapılması gerekenleri bilen	1
	Doğaya karşı duyarlı olan	1
	Kendisini tanıyan	1
	Ülkesini seven	1
	Araştıran	1
	Üreten	1
Toplam		37

Tablo 1’de görüldüğü gibi, Hayat Bilgisi dersi öğretim programı amaçlarında kazandırılmak istenen 37 birey özelliği bulunmaktadır. Birinci sırada 11’er özellik ile “değerler” ve “beceriler” ile ilgili olanlar gelmektedir. Değerler ile ilgili olanlar “birey, toplum ve doğa ekseninde temel değerleri kazanan”, “millî, manevi ve insani değerleri yaşantı hâline getiren”, “ailenin ve toplumun temel değerlerine sahip olan”, “tarihî ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli olan”, “yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen” şeklinde ifade edilmiştir. Beceriler ile ilgili olanlar ise, “birey, toplum ve doğa ekseninde temel beceriler kazanan”, “zamanı ve mekânı algılama becerisi edinen”, “temel yaşam becerilerine sahip”. “kişisel bakım becerilerini geliştiren”, “kişisel bakım becerilerini geliştiren”, “sosyal katılım becerisi kazanan”, “kaynakları verimli bir şekilde kullanma becerisi geliştiren”, “öğrenmeyi öğrenme becerisi kazanan”, “temel düzeyde bilimsel süreç becerilerini kazanan” şeklinde ifade edilmiştir. İkinci sırada, 3 özellik ile “temel bilgiler” ile ilgili olanlar gelmektedir. Bunlar, “birey, toplum ve doğa ekseninde temel bilgiler kazanan” şeklinde ifade edilmiştir. Üçüncü sırada 2’şer özellik ile “yaşam sürme bilinci”, “bilgi ve iletişim teknolojileri” ve “çevre” ile ilgili olanlar gelmektedir. Bunlar “sağlıklı, güvenli yaşam sürme bilinci edinen”, “bilgi ve iletişim teknolojilerini amacına uygun bir şekilde kullanan”, “yaşadığı çevreyi tanıyan” ve “çevreye karşı duyarlı olan” şeklinde ifade edilmiştir.

2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı 1. Sınıf kazanımlarında yer alan birey özelliklerine ilişkin elde edilen veriler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 1. Sınıf Kazanımlarında Yer Alan Birey Özellikleri

Tema	Özellikler	Sayısı
Güvenlik ile İlgili Özellikler	Okulda, evde güvenlik kurallarına uyan	2
	Okula gelişlerde ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyan	2
	Kendisi için güvenli ve güvensiz alanları ayırt eden	2
	Teknolojik araçları ve gereçleri güvenli bir şekilde kullanan	2
	Çevresindeki kişilerle iletişim kurarken güvenlik kurallarını uygulayan	1
Yakın Çevresindeki Varlıklar ile İlgili Özellikler	Yakın çevresindeki doğal, tarihî, ve turistik yerleri fark eden	3
	Yakın çevresinde bulunan hayvan ve bitkileri korumaya özen gösteren	2
	Yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemleyen	1
	Yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemleyen	1
Okul ile İlgili Özellikler	Okul ile ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştiren	2
	Okulunun bölümlerini tanıyan	1
	Okul çalışanlarını tanıyan	1
	Okul kurallarına uyan	1
	Okulda iletişim kurarken nezaket kurallarına uyan	1
	Okul içi etkinliklerinde görev almaya istekli olan	1
Millî ve Dini Günler ile İlgili Özellikler	Millî gün, bayram, tören ve kutlamalara katılmaya istekli olan	4
	Dini gün ve bayram kutlamalarına istekle katılan	2
Sınıf ile İlgili Özellikler	Sınıf içerisinde bulunan ders araç ve gereçleri ile şeref köşesini tanıyan	3
	Sınıf içi tanışma etkinliğine katılan	1

	Sınıfının okul içindeki yerini bulan	1
	Sınıf içi kuralları belirleme sürecine katılan	1
Temizlik ile ilgili özellikler	Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlı olan	2
	Tuvalet kullanma ve temizlik alışkanlığı geliştiren	2
	Temizlik kurallarına dikkat ederek kendisi için yiyecek hazırlayan	1
Sağlık ile ilgili özellikler	Sağlığı için yararlı olan yiyecek, içecekleri seçen	2
	Sağlığını korumak için alması gereken önlemleri fark eden	1
	Kitle iletişim araçlarını kullanırken beden sağlığını korumaya özen gösteren	1
Gözlem ile ilgili özellikler	Güneş, ay, dünya ve yıldızları gözlemleyen	4
Trafik ile ilgili özellikler	Okula gelişlerde ve okuldan gidişlerde insanların trafikteki davranışlarını gözlemleyen	2
	Okula gelişlerinde ve gidişlerinde trafik kurallarına uyan	2
Mevsimler ile ilgili özellikler	Mevsimleri ve özelliklerini araştıran	2
	Mevsime göre doğada meydana gelen değişiklikleri kavrayan	1
Aile ile ilgili özellikler	Aile bireylerini tanıtan	1
	Aile hayatının önemini kavrayan	1
	Evde aile bireyleri ile iletişim kurarken nezaket kurallarına uyan	1
Beslenme ile ilgili özellikler	Gün içerisinde öğünlere uygun ve dengeli beslenen	2
	Yemek yerken görgü kurallarına uyan	1
Diğer Temalar ile ilgili özellikler	Oyunlara katılmaya ve oyun oynamaya istekli olan	2
	Kendisiyle akranları arasındaki farklı ve benzer yönleri ayırt eden	2
	Kullanacağı ders araç ve gereçlerini seçen	2
	Bayrak törenlerinde nasıl davranması gerektiğini kavrayan	1
	İhtiyaç duyduğu durumlarda okul çalışanlarından yardım alan	1
	Evinin yerini tarif eden	1
	Evdeki kaynakları verimli olarak kullanan	1
	Gün içerisinde neler yapabileceğini planlayan	1
	İstek ve ihtiyaçları arasındaki farkı ayırt eden	1
	Kişisel bakımını düzenli olarak yapan	1
	Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilen	1
	Yaşadığı yeri bilen	1
	Ülkemizin genel özelliklerini tanıyan	1
	Ülkemizde, farklı kültürlerden insanlar ile bir arada yaşadığını fark eden	1
	Atatürk'ün hayatını bilen	1
	Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eden	1
Toplam		80

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı 1. Sınıf kazanımlarında 80 birey özelliği bulunmaktadır. Birinci sırada 9 özellik ile “güvenlik” ile ilgili özellikler gelmektedir. Bunlar, “okula gelişlerde ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyan”, “okulda, evde güvenlik kurallarına uyan”, “çevresindeki kişilerle iletişim kurarken güvenlik kurallarını uygulayan”, “teknolojik araçları ve gereçleri güvenli bir şekilde kullanan”, “kendisi için güvenli ve güvensiz alanları ayırt eden” şeklinde ifade edilmiştir. İkinci sırada, 7’şer özellik ile “yakın çevresindeki varlıklar” ve “okul” ile ilgili olanlar gelmektedir. Yakın çevresindeki varlıklar ile ilgili olanlar, “yakın çevresindeki doğal, tarihî ve turistik yerleri fark eden”, “yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemleyen”, “yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemleyen”, “yakın çevresinde bulunan hayvan ve bitkileri korumaya özen gösteren” şeklinde ifade edilmiştir. Okul ile ilgili

olanlar, "okul ile ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştiren", "okulunun bölümlerini tanıyan", "okul çalışanlarını tanıyan", "okul kurallarına uyan", "okulda iletişim kurarken nezaket kurallarına uyan", "okul içi etkinliklerinde görev almaya istekli olan" şeklinde ifade edilmiştir. Üçüncü sırada, 6'şar özellik ile "millî ve dini günler" ve "sınıf" ile ilgili olanlar gelmektedir. Millî ve dini günler ile ilgili olanlar, "millî gün, bayram, tören ve kutlamalara katılmaya istekli olan", "dinî gün ve bayram kutlamalarına istekle katılan" şeklinde ifade edilmiştir. Sınıf ile ilgili olanlar ise "sınıf içerisinde bulunan ders araç ve gereçleri ile şeref köşesini tanıyan", "sınıf içi tanışma etkinliğine katılan", "sınıfının okul içindeki yerini bulan", "sınıf içi kuralları belirleme sürecine katılan" şeklinde ifade edilmiştir.

2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı 2. Sınıf kazanımlarında yer alan birey özelliklerine ilişkin elde edilen veriler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 2. Sınıf Kazanımlarında Yer Alan Birey Özellikleri

Tema	Özellikler	Sayısı
Sağlık ile İlgili Özellikler	Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, uyku ve beslenme arasındaki ilişkiyi fark eden	8
	Sağlıkla ilgili hizmet veren kurumları ve meslekleri tanıyan	2
	Mevsimine uygun meyve ve sebze tüketiminin insan sağlığına etkilerini fark eden	2
	Sağlıklı bir yaşam için temizliğin gerekliliğini açıklayan	1
Okul ile İlgili Özellikler	Okul kaynaklarını ve eşyalarını kullanırken özen gösteren	2
	Okulda iletişim kurarken kendini anlaşılır ve açık bir dille ifade eden	2
	Okulunun yakın çevresini tanıtan	1
	Okulda iletişim kurarken dinleme kurallarına uyan	1
	Okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyan	1
	Okulda parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcayan	1
Harita Okuma Becerisi ile İlgili Özellikler	Harita ve küre üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösteren	6
Araç ve Gereçler ile İlgili Özellikler	Ders araç ve gereçlerini günlük ders programına göre hazırlayan	2
	Teknolojik araç ve gereçlerin güvenli bir şekilde kullanımı konusunda duyarlı olan	2
	Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanan	1
Türk Bayrağı ve İstiklal Marşı'nın Önemi ile İlgili Özellikler	Türk bayrağının ve İstiklal Marşı'nın vatani ve milleti için önemini fark eden	4
Millî ve Dini Günlerin Önemi ile İlgili Özellikler	Millî gün ve bayramların önemini kavrayan	2
	Dinî gün ve bayramların önemini kavrayan	2
Yakın Çevresindeki Varlıklar ile İlgili Özellikler	Yakın çevresindeki yardıma ihtiyaç duyan insanlara karşı duyarlı olan	1
	Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerini araştıran	1
	Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemleyen	1
	Yakın çevresindeki doğal unsurların insan yaşamına etkisine örnekler veren	1

Bitki ve Hayvanlar ile İlgili Özellikler	Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştıran	2	
	Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin önemini fark eden	2	
Doğa Olayları ile İlgili Özellikler	Doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınabilecek önlemleri açıklayan	2	
	Doğa olaylarını tanıyan	1	
	Doğal afetlere örnekler veren	1	
Ulaşım ile İlgili Özellikler	Ulaşım türlerini ve araçlarını sınıflandıran	2	
	Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyan	1	
Evdaki Sorumlulukları ile İlgili Özellikler	Evde, üzerine düşen görev ve sorumluluklarını fark eden	2	
	Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine katkılarını araştıran	1	
Saygı ile İlgili Özellikler	Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine ve alışkanlıklarına saygı duyan	2	
	Bireysel farklılıklara saygı duyan	1	
Diğer Temalar ile İlgili Özellikler	Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerde grupta çalışma kurallarına uyan	2	
	İstek ve ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre listeleyen	2	
	Acil durumlarda yardım alabileceği kurumları ve kişileri bilen	2	
	Dünya'nın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına etkilerini araştıran	2	
	Kendini farklı özellikleriyle tanıtan	1	
	Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılan	1	
	Yakın akrabalarını tanıtan	1	
	Akrabalık ilişkilerinin önemini kavrayan	1	
	Yaşadığı evin adresini bilen	1	
	Aile içi karar alma süreçlerine katılan	1	
	Gün içerisinde planladığı işleri uygulayan	1	
	Dengeli beslenmeye uygun öğün listesi hazırlayan	1	
	Yemek yerken görgü kurallarına uyan	1	
	Mevsim şartlarına uygun kıyafet seçen	1	
	Trafikte yardıma ihtiyaç duyan bireylere yardımcı olan	1	
	Atatürk'ün çocukluğunu araştıran	1	
	Tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkıda bulunan	1	
	Güneş'i gözlemleyerek yönleri gösteren	1	
	Toplam		83

Tablo 3'te görüldüğü gibi, Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı 2. Sınıf kazanımlarında 83 birey özelliği bulunmaktadır. Birinci sırada, 13 özellik ile "sağlık" ile ilgili özellikler gelmektedir. Bunlar, "sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, uyku ve beslenme arasındaki ilişkiyi fark eden", "sağlıkla ilgili hizmet veren kurumları ve meslekleri tanıyan", "mevsimine uygun meyve ve sebze tüketiminin insan sağlığına etkilerini fark eden", "sağlıklı bir yaşam için temizliğin gerekliliğini açıklayan" şeklinde ifade edilmiştir. İkinci sırada, 8 özellik ile "okul" ile ilgili olanlar gelmektedir. Bunlar, "okul kaynaklarını ve eşyalarını kullanırken özen gösteren", "okulda iletişim kurarken kendini anlaşılır ve açık bir dille ifade eden", "okulunun yakın çevresini tanıtan", "okulda iletişim kurarken dinleme kurallarına uyan", "okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyan", "okulda parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcayan" şeklinde ifade edilmiştir. Üçüncü sırada, 6 özellik ile "harita okuyabilme becerisi" ile ilgili özellikler gelmektedir. Bunlar, "harita ve küre üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösteren" şeklinde ifade edilmiştir.

2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı 3. Sınıf kazanımlarında yer alan birey özelliklerine ilişkin elde edilen veriler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı 3. Sınıf Kazanımlarında Yer Alan Birey Özellikleri

Tema	Özellikler	Sayısı
Sağlık ile ilgili Özellikler	Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına uyan	4
	Sağlığını korumak için yeterli ve dengeli beslenen	2
	Sağlığını korumak için mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenen	1
Yakın Çevre ile ilgili Özellikler	Yakın çevresinde yer alan doğal, tarihi, ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtan	3
	Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini ve yöneticilerini tanıyan	2
	Yakın çevresinde meydana gelebilecek kazaları önlemek için alınması gereken tedbirleri açıklayan	1
	İnsanların doğal unsurlar üzerindeki etkisine yakın çevresinden örnekler veren	1
Bilinçli Tüketici Olma ile ilgili Özellikler	İstek ve ihtiyaçlarını karşılarken kendisinin ve ailesinin bütçesini korumaya özen gösteren	4
	Yiyecek ve içecekler satın alınırken bilinçli tüketici davranışları gösteren	2
Okul ile ilgili Özellikler	Okulunun bireysel ve toplumsal katkılarını fark eden	2
	Okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılmaya istekli olan	2
	Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eden	2
Kaynakları Verimli Kullanma ile ilgili Özellikler	Okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunan	2
	Evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunan	2
	Kişisel bakımını yaparken kaynakları verimli kullanan	1
Görev ve Sorumlulukları ile ilgili Özellikler	Evde üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getiren	2
	Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında ilişki kuran	2
Güvenlik ile ilgili Özellikler	Güvenliğini tehdit eden bir kişi olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklayan	2
	Günlük yaşamında güvenliğini tehdit edecek bir durumla karşılaştığında neler yapabileceğine örnekler veren	1
Kroki ile ilgili Özellikler	Sınıfının ve okulunun krokisini çizen	2
	Evinin bulunduğu yerin krokisini çizen	1
Davranışlar ile ilgili Özellikler	Davranışlarının kendisini ve arkadaşlarını nasıl etkilediğini fark eden	2
	Arkadaşlarının davranışlarının kendisini nasıl etkilediğini fark eden	1
Trafik ile ilgili Özellikler	Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtan	2
	Trafikte kurallara uymanın gerekliliğine örnekler veren	1
Ülkemiz ile ilgili Özellikler	Ülkemizin yönetim şeklini açıklayan	1
	Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların sorunlarına yönelik sosyal sorumluluk projelerine katılan	1
	Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştıran	1

Meslek ile İlgili Özellikler	İlgi duyduğu meslekleri ve özelliklerini araştıran	2
Komşuluk ile İlgili Özellikler	Komşuluk ilişkilerinin ailesi ve kendisi açısından önemine örnekler veren	2
Acil Durum ile İlgili Özellikler	Acil bir durum olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklayan	2
Geri Dönüşüm ile İlgili Özellikler	Geri dönüşümün kendisine ve yaşadığı çevreye olan katkısına örnekler veren	2
Diğer Temalar ile İlgili Özellikler	Evde kullanılan alet ve teknolojik ürünlerin hayatımıza olan katkılarına örnekler veren	2
	Güçlü yönleri ile güçlendirilmesi gereken yönlerini fark eden	2
	Ortak kullanım alanları ile araçlarını koruyan	2
	Millî birlik ve beraberliğin toplum hayatına katkılarını araştıran	2
	İnsan yaşamı açısından bitkilerin ve hayvanların önemini kavrayan	2
	Meyvelerin ve sebzelerin yetişme koşullarını araştıran	2
	Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alan	2
	Arkadaşlık sürecinde dikkat edilmesi gereken hususları kavrayan	1
	Aile büyüklerinin çocukluk dönemlerinin özellikleri ile kendi çocukluk döneminin özelliklerini karşılaştıran	1
	Planlı olmanın kişisel yaşamına olan katkılarına örnekler veren	1
	Atatürk'ün kişilik özelliklerini araştıran	1
	Doğadan yararlanarak yönleri bulan	1
Toplam		78

Tablo 4'te görüldüğü gibi, Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı 3. Sınıf kazanımlarında 78 birey özelliği bulunmaktadır. Birinci sırada, 7'şer özellik ile "sağlık" ve "yakın çevre" ile ilgili olanlar gelmektedir. Sağlık ile ilgili olanlar, "kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına uyan", "sağlığını korumak için mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenen", "sağlığını korumak için yeterli ve dengeli beslenen" şeklinde ifade edilmiştir. Yakın çevre ile ilgili olanlar "yakın çevresinde yer alan doğal, tarihî ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtan", "yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini ve yöneticilerini tanıyan", "yakın çevresinde meydana gelebilecek kazaları önlemek için alınması gereken tedbirleri açıklayan", "insanların doğal unsurlar üzerindeki etkisine yakın çevresinden örnekler veren" şeklinde ifade edilmiştir. İkinci sırada, 6'şar özellik ile "bilinçli tüketici olma" ve "okul" ile ilgili olanlar gelmektedir. Bilinçli tüketici olma ile ilgili olanlar, "istek ve ihtiyaçlarını karşılarken kendisinin ve ailesinin bütçesini korumaya özen gösteren", "yiyecek ve içecekler satın alınırken bilinçli tüketici davranışları gösteren" şeklinde ifade edilmiştir. Okul ile ilgili olanlar "okulunun bireysel ve toplumsal katkılarını fark eden", "okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılmaya istekli olan", "okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eden" şeklinde ifade edilmiştir. Üçüncü sırada, 5 özellik ile "kaynakları verimli kullanma" ile ilgili olanlar gelmektedir. Bunlar, "okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunan", "evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunan", "kişisel bakımını yaparken kaynakları verimli kullanan" şeklinde ifade edilmiştir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada 2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi öğretim programında yer alan amaçlar ve kazanımlar açısından yetiştirilmek istenen birey özellikleri incelenmiş ve sonuçta yetiştirilmek istenen birey özellikleri açısından önemli eksiklikler olduğu görülmüştür. Eğitim sisteminde yaşanan her bir eksiklik eğitimin dinamik yapısı gereği farklı problemlere sebep olmaktadır. Bu anlamda tespit edilen her bir eksiklik eğitim sürecini etkilemekte ve sorunlar çözüm beklemektedir.

2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi öğretim programı amaçlarında en çok kazandırılmak istenen özellikler "değerler", "beceriler", "temel bilgiler", "yaşam sürme bilinci", "bilgi ve iletişim teknolojileri" ve "çevre" ile ilgili olanlardır. Hayat Bilgisi öğretim programı 1. Sınıf kazanımlarında

en çok kazandırılmak istenen özellikler “güvenlik”, “yakın çevresindeki varlıklar”, “okul”, “milli ve dini günler” ve “sınıf” ile ilgili olanlardır. 2. Sınıf kazanımlarında “sağlık”, “okul” ve “harita okuyabilme becerisi” ile ilgili olanlardır. 3. Sınıf kazanımlarında ise “sağlık”, “yakın çevre”, “bilinçli tüketici olma”, “okul” ve “kaynakları verimli kullanma” ile ilgili olanlar gelmektedir. Hayat Bilgisi öğretim programı amaçlarında yetiştirilmek istenen birey özelliklerinin kazanımlara yansıtılmadığı görülmekte ve önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Amaçlarda yetiştirilmek istenen birey özelliklerinin kazanımlara yansıtılması sağlanabilir.

Kazandırılması düşünülen birey özellikleri açısından kazanımlarda her sınıf seviyesi için farklı özellikler belirlenirken amaçlarda tüm sınıflar için aynı özellikler belirlendiği görülmektedir. Bu durumda hedeflenen özelliklerin hangi sınıfın kazanımlarına yansıtılacağı da belli olmamaktadır. Ayrıca her sınıf seviyesinin yaş ve psikolojik özellikleri farklıdır. Varış (1988: 79), çocukların buldukları dönemlere uygun özelliklerin belirlenmesinin program geliştirme sorumluluğu olanlar için ciddi bir önem taşıdığını belirtmektedir. Ayrıca çocukların buldukları dönemlere uygun özelliklerin belirlenmesinin çocukları yetişkin rollerine hazırlamada başarılı olmamızı kolaylaştıracağını ve topluma uyum sağlamalarında yapıcı davranış değişiklikleri meydana getirmede önemli etkileri olacağını ifade etmektedir. Bu anlamda yetiştirilmek istenen birey açısından program amaçlarında çocukların buldukları dönemlerin dikkate alınması bireye kazandırmak istediğimiz özelliklerde başarılı olma şansımızı daha da arttıracaktır. Her sınıf seviyesi için gelişim dönemlerine uygun olarak yetiştirilmek istenen birey özellikleri açısından ayrı ayrı özellikler belirlenebilir.

Hedef birey özelliklerine bakıldığı zaman birden fazla özellik gösterecek şekilde yazıldığı görülmektedir. 1. Sınıf, 2. Sınıf ve 3. Sınıf kazanımları incelendiğinde bazı hedef özelliklerin 8, 6, 4 vb. birden fazla özellik gösterecek şekilde yazıldığı tespit edilmiştir. “Hedefler binişik ifade edilmemeli, tamamlayıcı özellikte ve bitişik olmalıdır. Bir hedefin kapsamı diğer hedeflerin ya da diğer hedefin kapsamına girmemelidir. Örnek olarak “toplumun bir ögesi olduğunu bilip, kurallara isteyerek uyma” gibi bir ifade hedef olamaz; çünkü söz konusu ifadede “toplumun ögesi olmanın bilgisi”, “kuralları benimseme” ve “kurallara uyma” gibi üç ayrı basamakta ve iki ayrı alanda hedef özellikleri bulunmaktadır. Oysa bir hedef özelliğin kapsamının bittiği yerde, diğer bir hedef özelliğin kapsamı başlamalıdır” (Sönmez, 2015: 50). Öğretim programlarının tespit edilen eksiklikler konusunda güncellenmesi eğitimde başarıyı getiren etkenlerden biridir (Özyılmaz, 2015: 2013). Bu anlamda hedef birey özellikleri tek özellik gösterecek şekilde yazılarak programın güncellenmesi sağlanabilir.

Bu çalışmada 2020-2021 eğitim öğretim yılında uygulamada olan Hayat Bilgisi dersi öğretim programı incelenmiştir. Diğer derslerin öğretim programları birey özellikleri açısından incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akçay, H. & Kapıcı, H. Ö. (2016). Hayat bilgisi dersi öğretim programı ve temel beceriler. S. Güven ve S. Kaymakçı (Ed.). Hayat bilgisi öğretimi içinde (s.112-131). Ankara: Pegem Akademi.
- Akpınar, B. (2015). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara, Data Yayınları.
- Akdağ, H. & Taşkaya, S. M. (2016). Birleştirilmiş sınıflarda hayat bilgisi öğretimi. S. Güven ve S. Kaymakçı (Ed.). Hayat bilgisi öğretimi içinde (s.348-369). Ankara: Pegem Akademi.
- Aktepe, V. & Yalçınkaya, E. (2016). Hayat bilgisi dersinde değer eğitimi ve uygulama örnekleri. S. Güven ve S. Kaymakçı (Ed.). Hayat bilgisi öğretimi içinde (s.134-175). Ankara: Pegem Akademi.
- Akyüz, Y. (2012). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2012* Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aladağ, S. (2016). Hayat bilgisi: Tanımı, amacı ve doğası. S. Güven ve S. Kaymakçı (Ed.). Hayat bilgisi öğretimi içinde (s.2-19). Ankara: Pegem Akademi.
- Aslan, E. (2011). Türkiye Cumhuriyeti'nin ilkokullarda izlediği ilk öğretim programı: 1924 ilk mektepler müfredat programı. *Elementary Education Online*, 10(2), 717-734.
- Atik, S., & Aykaç, N. (2019). 2009 ve 2015 yılı Hayat Bilgisi öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9 (4), 708-722.
- Aybek, C. (2019). Eğitimde Araştırma Yöntemleri. Kürşad Yılmaz & Recep Serkan Arık (Ed.), *Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi*, (s. 161-183). Pegem Akademi Yayıncılık.

- Bahçe, A. (2010). Hayat Bilgisi Öğretiminde Değerlerin Kazandırılma Düzeylerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bıkmaz, F. (2013). 1924 İlkemekteplerin Müfredat Programı. F. D. Gözütok, & Bıkmaz (Ed.), Cumhuriyet'in ilânından 2013'e öğretim programlarının analizi Hayat Bilgisi örneği içinde (s. 33). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Çubukçu, Z. & Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. Bilig, 37, 155-174.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya*. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara, Meteksan Matbaacılık.
- Gültekin, M. (2015). Çocuğun yaşamından dünyaya açılan pencere: Hayat bilgisi öğretim programı. M. Gültekin (Ed.). Hayat bilgisi öğretimi içinde (s.15-42). Ankara: Nobel Yayın.
- Gündoğan, A. (2017). 2015 Hayat Bilgisi öğretim programının sosyal beceriler bağlamında incelenmesi. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (23), 437-456.
- Hewit, T. W. (2018). "Eğitim Programı Uygulama". (Çev: Şehrinuh Kayıhan). *Eğitimde Program Geliştirme Neyi Neden Öğretiyoruz*. (Çev. Editör: Serhat Arslan). Ss. 253-272.
- İren, A. (2019). *Din ve Bilimsel Eğitim Sistemleri ve Nasıl Bir Eğitim*. İstanbul, Artikel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara, Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kaya, Y. K. (2015). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz Politika-Eğitim-Kalkınma*. İstanbul, Artikel Yayıncılık.
- MEB, (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı*. Ankara. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Oral, B. (2006). Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi. Özcan Demirel & Kasım Kıroğlu (Ed.), Ders Kitaplarının Öğretim Programlarına Uygunluğu, (s. 82-105). Öğreti Yayınları.
- Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Arayışları*. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2015). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. & alacapınar, F. G. (2016). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türkiye'de Hayat Bilgisi dersi programlarının gelişimi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (8), 402-410.
- Şimşek, N. (2013). Hayat Bilgisi Dersinde Kişisel Nitelik (Değer) Öğretimi, *International Journal of Social Sciences*, 1(1), 1325-1346.
- Tanilli, S. (2016). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?*. İstanbul, Cumhuriyet Kitapları.
- Tay, B., & baş, M. (2015). 2009 ve 2015 yılı Hayat Bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (2), 341-374.
- Uşun, S. (2016). *Eğitimde Program Değerlendirme, Süreçler-Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Variş, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikler*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Warger, C. L. & rutherford, R. (1996). Social skills instruction: A collaborative approach. Reston: Exceptional Innovations.
- Yıldırım, A. (2006). Yeni ilköğretim programına göre hazırlanmış hayat bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Elazığ İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Yüce, S. (2008). Taşınabilir Eğitim-Öğretim Yapan İlköğretim Okullarındaki İkinci Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Derslerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

SUMMARY

Aim

It is possible to be successful in terms of the characteristics that are to be gained to the individual who is to be educated, by determining the acquisitions suitable for the behaviours and characteristics that are to be gained to the individuals who are to be educated in the goals of the curriculum. For this reason, it is important to reflect the characteristics that are planned to be gained to individuals in the objectives of the curriculum. In this research, it is aimed to examine the Life Sciences course curriculum in terms of individual characteristics. Within the framework of this main purpose, the aim is to describe what are the characteristics planned to be gained by the individual in the goals and acquisitions of the Life Sciences course curriculum in the 2020-2021 school year, and to reveal whether the acquisitions are determined in accordance with the characteristics of individuals who are to be educated, in the objectives. As a result of the research, it is aimed to raise awareness in the authorities for the solution of the identified problems and to serve to increase the efficiency of education.

METHOD

Research Design

In this study, qualitative research method was adopted since the aim is to examine individual characteristics in terms of the goals and acquisitions of the Life Sciences course curriculum, which is in practice in the 2020-2021 school year. In this research, in which the qualitative method was adopted, the screening model was used. "The screening model is a research approach that aims to describe a past or present situation as it exists. There are those who want to be known, and they are there. What is important is to express them appropriately. The survey researcher can interpret scattered data such as various written documents, programs, statistics, etc. that have been kept beforehand by integrating it with his own observations in a system, as well as directly examining the event, the object, the individual himself" (Karasar, 2015: 77).

Data Collection Tools

Research data were collected by document analysis technique, which is one of the data collection methods in qualitative research. Sönmez and Alacapınar (2016: 108) defined document review as the collection and examination of written or visual materials. Uşun (2016: 41) counted document analysis as the reasons for preference because of the availability of information, the reachability of information when needed, the opportunity for long-term analysis, the opportunity to work individually, and the availability of original information at low cost. The data obtained in the research were obtained from the Life Sciences course curriculum in the 2020-2021 school year.

Analysis of Data

The data obtained through document review were analysed by content analysis method. "Qualitative research data is analysed in four stages: 1) Coding the data, 2) Finding the themes, 3) Arranging the codes and themes, 4) Defining and interpreting the findings (Yıldırım and Şimşek, 2016: 243)." While performing qualitative data analysis, the data should be examined and gathered under appropriate themes and presented to the readers in integrity (Aybek, 2019: 180). In this sense, the data obtained through document review were first described in a systematic and clear way, and then presented in integrity by coding the data. After the obtained data were divided into meaningful parts and converted into data units, these data were organized as themes.

Results

There are 37 individual characteristics that are desirable to be gained in the goals of the Life Sciences course curriculum. In the first place comes those related to "values" and "skills", with 11 characteristics each. In the second place are those related to "basic information" with 3 characteristics. In the third place are those related to "awareness of living a life", "information and communication technologies" and "environment" with 2 characteristics each.

There are 80 individual characteristics in the 1st grade acquisitions of the Life Sciences Course curriculum. In the first place comes the features related to "security" with 9 characteristics. In the second place are those related to "entities around immediate surroundings" and "school" with 7 characteristics each. In the third place are those related to "national and religious days" and "classroom" with 6 characteristics each. There are 83 individual characteristics in the 2nd grade acquisitions of the Life Sciences course curriculum. In the first place comes the features related to "healthcare" with 13 characteristics. In the second place are those related to "school" with 8 characteristics. In the third place comes the characteristics related to "the ability to read maps" with 6 characteristics. There are 78 individual characteristics in the 3rd grade acquisitions of the Life Sciences course curriculum. In the first place are those related to "health" and "immediate environment", with 7 characteristics each. In the second place are those related to "being a conscious consumer" and "school" with 6 characteristics each. In the third place are those related to "using resources efficiently" with 5 characteristics.

Discussion, Conclusion and Recommendations

In this study, the characteristics of the individuals desired to be educated were examined in terms of the goals and acquisitions of the Life Sciences course curriculum, which is implemented in the 2020-2021 school year, and, in conclusion, it was seen that there were important defects in terms of the characteristics of individuals desired to be educated. Each defect experienced in the education system causes different problems due to the dynamic nature of education. In this sense, every defect detected affects the education process and the problems are pending for a solution.

The characteristics that are most desired to be gained in the objectives of the Life Sciences curriculum, which is in practice in the 2020-2021 school year, are those related to "values", "skills", "basic knowledge", "awareness of living a life", "information and communication technologies" and "environment". The characteristics that are most desired to be gained in the 1st grade acquisitions of the Life Sciences curriculum are those related to "safety", "entities around immediate surroundings", "school", "national and religious days" and "classroom". In the 2nd grade acquisitions, they are related to "health", "school" and "map reading skill". In the 3rd grade learning acquisitions, there are those related to "healthcare", "immediate environment", "being a conscious consumer", "school" and "using resources efficiently". It is seen that the characteristics of individuals desired to be educated in the goals of the Life Sciences curriculum are not reflected in the acquisitions and it is considered as an important deficiency. It can be ensured that the characteristics of individuals that are desired to be educated in the objectives are reflected in the acquisitions.

In terms of the individual characteristics that are thought to be gained, while different characteristics are determined for each grade level in the acquisitions, it is seen that the same characteristics are determined for all classes in the objectives. In this case, it is not clear, to which grade level acquisitions desired characteristics will be reflected. In addition, the age and psychological characteristics of each grade level are different. Varış (1988: 79) states that determining the characteristics suitable for the periods, which children are living is of great importance for those who are responsible for the curriculum build-up. He also states that determining the characteristics suitable for the periods of children will facilitate our success in preparing children for adult roles and will have important effects on creating constructive behavioural changes in their adaptation to society. In this sense, considering the periods of the children in the program objectives in terms of the individuals desired to be educated will increase our chances of being successful in the characteristics we want to bring to the individual. For each grade level, characteristics can be determined separately in terms of the characteristics of individuals that are to be educated in accordance with the developmental periods.

Considering the characteristics of target individuals, it is seen that it is written to show more than one characteristic. When the 1st grade, 2nd grade and 3rd grade acquisitions were examined, it was detected that some of the target characteristics were written to show more than one, with 8, 6, 4 etc. characteristics. "Targets should not be expressed overlapped; they should be complementary and adjacent. The scope of one objective should not fall within the scope of another. For example, a statement such as "knowledge of being a member of the society and willingly obeying the rules" cannot be a target; because there are target characteristics in two separate areas and in three different steps such as "knowledge of being a member of society", "adopting the rules" and "following the rules". However, where the scope of one target characteristic ends, the scope of another target characteristic must begin" (Sönmez, 2015: 50). In this sense, it can be ensured that the target individual characteristics are written in a way that shows only one characteristic.